

Mark Lefever over Kris De Bruyne

Begin dit jaar overleed zanger en muzikant Kris De Bruyne op 70-jarige leeftijd. Kris wordt beschouwd als een van Vlaanderens meest getalenteerde singer-songwriters. In het begin van zijn carrière sloot hij met zijn Nederlandstalige nummers aan bij de kleinkunstbeweging. Hij brak echter al snel met de regels van de kleinkunst en ging voluit voor de elektrische gitaar. Later in zijn loopbaan omarmde hij zijn favoriete folkgitaar, de Gibson Hummingbird.

Folk had een gesprek met zijn boezemvriend en radiomaker Mark Lefever.

Kan je ons vertellen op welke manier Kris te werk ging?

Mark: "Als Kris werkte aan een plaat of repeteerde, dan maakte hij altijd heel goede afspraken met zijn muzikanten. Hij was altijd goed voorbereid, maar op het moment dat ze de studio ingingen of net voor ze het podium opkwamen, zei hij tegen de muzikanten 'en nu vergeten we dat alles en gaan we spelen'. In mijn ogen een echte jazz- attitude, alles loslaten of zoals Patrick Deltre (gitarist in de band van Kris) zei: "Kris tu chantes rock, mais tu penses jazz". Muzikanten moesten hem altijd goed volgen, maar hij gaf ze ook ruimte. Het was voor de muzikanten altijd spannend omdat je nooit helemaal wist wat er ging gebeuren. Mensen zegden soms: "Je hebt de liedjes niet gespeeld zoals op jouw plaat!" en dan zei Kris "Ja, maar die liedjes leven hun eigen leven. En wij gehoorzamen die liedjes gewoon". Mooi was, dat als hij optrad, hij niet enkel Kris was, maar deel uitmaakte van de band. Hij was een van de jongens, iedereen was evenwaardig."

Hoe kwamen jullie met elkaar in contact?

Mark: "Ik heb hem leren kennen in '84 of '85. Kris had toen zijn audioproductiehuis *Acoustics* al opgestart waarmee hij naderhand zo'n achthonderd audioproducties in opdracht maakte. In dat verband: hij had muziek gemaakt voor een reclamespot voor Lada die hij herwerkte tot 'Je suis gaga', hij scoorde er zelfs een nr. 1-hit mee! Enfin, daarnaast had hij *Voxoffice*, het eerste stemmenbureau van België. Daar had hij enkele exclusieve stemmen onder contract zoals Kurt Van Eeghem en mijn toenmalige vriendin Jessie

De Caluwe. Op een avond zette hij Jessie na een presentatiejob af bij ons thuis en ik vroeg of hij nog even binnenkwam. Dat wou hij wel. Het klikte onmiddellijk tussen ons en we hebben elkaar nooit meer losgelaten."

Mooi was, dat wanneer hij optrad, hij niet enkel Kris was, maar deel uitmaakte van de band

"Kris was bezeten van taal, dat zie je ook in zijn teksten. Hij verslond boeken. Fictie of non-fictie, het maakte hem niet uit, hij was een echte alles-lezer. Die boeken konden hem inspireren om songs te maken: een woord, een flard tekst, een gedachte verwerkte hij soms in zijn liederen. Soms kon hij niet bevatten wat hij geschreven had, pas gaandeweg gaf de song zich aan hem prijs en dan nog waren vele interpretaties mogelijk. Zoals ik al zei, de liedjes leefden hun eigen leven. Het lied 's Nachts als het donker is', een van zijn lievelingssongs, is een van de weinige die hij op elk optreden gespeeld heeft en iedere keer voelde die voor hem anders aan."

Ging jij veel naar zijn optredens?

Mark: "Wel, ik ben toch regelmatig geweest, ja. Het was altijd heel plezierig. Kris stond er op het podium, hé. In een

periode van zijn leven waren zijn optredens naar alle eerlijkheid niet altijd even goed, want toen kon hij ertegen op zien en zuchten: 'Moet ik nu weer die liedjes zingen?' Dat begreep ik maar die mindere tijd heeft niet zo lang geduurd. Wanneer Kris' optredens goed waren dan waren ze echt steengoed. Dat lag aan hem en zijn songs maar hij omringde zich ook altijd met uitstekende muzikanten."

Heb jij zelf ooit teksten meegeschreven?

Mark: "Nee, maar hij vertrouwde mij wel en dan kon ik vanop de eerste rij meemaken hoe zo'n song ontstond. Hij stuurde mij dan een tekst door. 'Kijk er eens naar' vroeg hij. Dat deed ik met veel belangstelling en veranderde daar eigenlijk niets aan, behalve een suggestie voor een ander woord of zinswending. Hij hield er wel rekening mee. Ik vond het pakkend en getuigend van een grenzeloos vertrouwen dat hij soms voor mij alleen een nieuwe song zong. Kris, zijn gitaar en mijn oren..."

Volgens Kris heeft muziek kleur. Wat bedoelde hij juist?

Mark: "Kris had notenleer en piano gevolgd en ging plastische kunsten en grafiek studeren in Sint-Lucas in Brussel. Daarover vertelde hij mij dat hij meer over muziek had geleerd in Sint-Lucas dan tijdens de muzieklessen. Muziek is voor hem zoals plastische kunst, de ene keer heel kleurrijk, de andere keer zwart-wit en alles daartussenin. Zo bepaalde hij ook zijn songs, hij gaf ze een 'kleur'. *Synesthesie* heet dat, iemand die geluiden kan zien of kleuren kan proeven. Dit gegeven maakte hem bijzonder."

Wat trok jou specifiek aan in hem ten opzichte van andere kleinkunstgroepen of zangers?

Mark: "Boudewijn de Groot en Jan de Wilde zijn een paar jaar ouder dan Kris. Ik kon hun platen werkelijk smaken maar Kris was anders: hij rockte en zijn teksten waren anders. Kris wou songs met inhoud schrijven. Ook taalkundig was hij anders. Hij schreef soms zinnen waarvan het werkwoord wgviel of die vreemd opgebouwd waren. Dat doet mij soms denken aan volksmuziek. Volksliederen waar je wederkerige zinnen hebt die niet kloppen, maar waar je wel een verhaal mee vertelt. Kris was ook de eerste in Vlaanderen die voluit elektrische gitaar gebruikte en zo brak met de regels van de kleinkunst. In 1973 bracht hij samen met Mich Verbelen, Raymond van het Groenewoud, Firmin Michiels en Eddy Verdonck en Jan De Wilde als special guest zijn titelloze plaat uit. Maar die plaat haalden ze na vier weken al uit de handel wegens commerciële flop. De platenfirma heeft toen de nog bestaande voorraad

Ip's vernietigd met een boormachine. Ja letterlijk, ze hebben in al dat vinyl gaten geboord. Dat was voor Kris traumatiserend en frustrerend. Maar daarna in 1975 kwam het bijzonder succesvolle album 'Ook voor jou' uit met daarop 'Amsterdam', 'Vilvoorde City' en 's Nachts als het donker is', reden genoeg om de eerste plaat opnieuw uit te brengen."

Als ik aan Kris denk, denk ik onwillekeurig ook aan Lieven Tavernier. Is er een connectie?

Mark: "Kris had veel bewondering voor Lieven Tavernier en ze kenden elkaar. Toen Lieven een vijftiental jaar geleden zijn plaat 'Niet voorbij' uitbracht en ik dat album aan Kris liet horen bij me thuis stond hij na het beluisteren met tranen in de ogen. 'Dat kan alleen Lieven' zei hij. Maar Lieven is anders. Hij vertrekt vanuit 'het kleine, het plaatselijke leven' en maakt dit dan universeel. Kris vertrekt vanuit zijn planeet in zijn eigen hoofd."

"Wat Kris ook uitzonderlijk maakt, is zijn unieke stem. Hij kon grommen en uithalen, maar ook zacht en gevoelig zingen. De klankkleur en toonhoogte van zijn stem, de manier waarop hij woorden uitsprak, zijn geheel eigen frasering: er was toch maar één Kris de Bruyne."

Kan je wat meer vertellen over de in 2005 uitgebrachte cd 'Westende Songs'?

Mark: "Ik vind die cd werkelijk een meesterwerk. Maar dat

meesterwerk is onder de radar gebleven, jammer genoeg. In 2003-2004 worstelde Kris met de vraag: 'Wat moet ik nu doen?' Welke plaat kan of moet ik nu nog maken?' 'Misschien een akoestische plaat? Dat heb je nog niet gedaan', stelde ik voor. 'Maar wie gaat dat produceren?'. 'Ik denk aan Jean-Marie Aerts'. 'Maar ... Mark ik durf hem niet bellen'. Enfin, dat was ons gesprek en wat later besloot ik contact op te nemen met Jean-Marie. Ik zei aan Jean-Marie: "Kris de Bruyne wil de beste akoestische plaat maken die in de lage laken ooit gemaakt is en hij wil jou daarvoor als producer."

Zo'n hoog gegrepen ambitie prikkelde natuurlijk Jean-Marie. Toen hij de songs gehoord had en die ijzersterk vond, want dat is altijd de eerste voorwaarde voor hij als producer aan de slag gaat, zei hij "ja" en vervolgens zijn ze samen aan het werk gegaan. Ik heb mijn rol als bemiddelaar met verve gespeeld, kun je zeggen (lacht). Het album werd opgenomen in 'Studio Toots' van de VRT en Jean-Marie had een setting gemaakt in de studio met rondom Kris een dozijn microfoons waardoor hij alle vrijheid kreeg om te zingen, te spelen,

te bewegen. Voor de kenners, er vertrok ook een lijn uit Kris' Hummingbird naar een gitaarversterker die in de klankkast van een openstaande vleugelpiano lag en van waaruit het signaal terug werd gestuurd. Ik hoop dat ik het juist uitleg (lacht). Jean-Marie heeft dus werkelijk een unieke sound gecreëerd. Zijn eigen lichte percussie past daar perfect in maar de gastmuzikanten Patrick Riguelle, Henri Ylen, Filip Casteels en Luc De Vos geven de songs van Kris ook zucht, lucht en licht. Kris was nog nooit zo diep gegaan in zijn songwriting als op 'Westende Songs'. En bovendien, luister maar eens hoe fabelachtig goed Kris *strumt* en *pickt* op zijn Gibson Hummingbird! Ik vind het onbegrijpelijk en doodjammer dat deze cd niet doorbrak, want het is een meesterwerk met beklijvende nummers als 'De foto van Johnnie & Bob', 'Het leven van Sint-Paul', 'Strindberg' en 'Winterstil'. Dus Filip en lezers van 'Folk', zoek die plaat op! Op de cover van de cd staat Kris er trouwens onherkenbaar op. Hij wou dat zo, want het ging om de songs, niet om hem. Hij zelf vond het zijn beste werk, dat heeft hij vaak gezegd."

Recensenten zeggen dat de remake van Lieve Jacoba op de cd niet geslaagd is.

Mark: "Toen Luc De Vos hoorde dat Kris 'Westende Songs' opnam wou hij per se meedoen. Een anekdote, tijdens een optreden van Kris op de Gentse Feesten was Luc ongevraagd op het podium gekomen. Kris aanvaardde dat van niemand, maar Luc kwam daarmee weg, blijkbaar. Luc zong toen 'Lieve Jacoba' en Kris was opgetogen over die interpretatie. Vandaar dat op 'Westende Songs' toen Luc

zichzelf inviteerde, hij welkom was met zijn versie. Op het album staat ook nog een *ghost track*: 's Nachts als het donker is'... waarop Luc zingt en gitaar speelt. Kris was blij en vereerd dat Luc dat wou doen."

Mark: "In zijn boek 'In essentie: Songs en andere bekentenissen' vertelt Kris over zijn leven en zijn songs. Hij maakte maar liefst 18 platen en 280 nummers. Het volgende citaat geef ik graag mee: "Pas nu, tijdens het schrijven van dit boek begint het mij te dagen wat ik allemaal bij elkaar geschreven heb. Hoe geweldig die oogst schommelt, van zeer donker tot zeer lichtgevend. Al die songs bulken of van ironie, of van cynisme, van sarcasme zelfs. Maar evengoed vind ik er vaak blijheid, positivisme, hoop en geluk in terug.' Hij vatte zijn repertoire goed samen.

Wat geef je nog graag mee aan de lezer?

"Ik ben dankbaar, heel blij en trots dat Kris mijn warme, slimme en geestige vriend was."

Bedankt Mark, Westende Songs zit al in de cd speler! 🎧

Filip Verneert

n.v.d.r. Op 16 april bracht BLP records een gelimiteerde 7inch vinylsingle uit met daarop twee van de meest geliefde nummers van Kris De Bruyne: op de A-kant 'Lieve Jacoba' op de B-zijde 's Nachts Als Het Donker Is'. De uitgave van deze vinylsingle is zo een postuum eerbetoon aan Kris. En het onsterfelijke 'Amsterdam' stond in februari op 1 in de Belpop 100 van Radio 1. Op Record Store Day (12 juni) verschijnt 'Amsterdam' opnieuw op 7", in een beperkte oplage van 500 exemplaren.

Kris De Bruyne (rechts) in de Toots Studio tijdens de opnamen van 'Westende Songs'

foto: © Wouter Matthein